

br. Jaroslav Knežević

JAZ NAMREČ NOSIM JEZUSOVA ZNAMENJA NA SVOJEM TELESU (Gal 6,17b)

STIGME, VIDNA ZNAMENJA BLIŽINE S TRPEČIM KRISTUSOM

Povzetek

Središčno mesto v krščanstvu zavzema vera, da se je Bog v Jezusu Kristusu združil z vsem človeštvom in slehernim človekom. Po učlovečenju, življenju, trpljenju, smrti in vstajenju Božjega Sina je vsem ljudem vseh časov ponujena pot rešitve iz greha in vstop v večno življenje.

Vse krščansko bogoslužje in tudi vse osebne in ljudske pobožnosti imajo zato temeljni namen in edini smisel v povezovanju z odrešenikom Jezusom Kristusom. Tudi pasijonske spokorne procesije, kakršna je Škofjeloški pasijon, so pravilno razumljene in živete zgolj v tem okvirju.

V prispevku sta osvetljeni dve obliki duhovnega povezovanja s trpečim Gospodom: Škofjeloški pasijon in stigme, Kristusove rane, ki se, v tesnem odnosu s Križanim, pojavijo na telesu stigmatika oz. stigmatikinje. V konkretnem primeru je – zaradi njemu posvečene kapele v kapucinskem samostanu v Škofji Loki – izpostavljen predvsem primer sv. p. Pija iz Pietrelcine.

FOR I BEAR IN MY BODY THE MARKS OF THE LORD JESUS (GAL 6,17B) STIGMATA, VISIBLE SIGNS OF PROXIMITY TO THE SUFFERING CHRIST

Abstract

The belief that in Jesus Christ, God is united with all mankind and every human being has a central place in Christianity. After the incarnation, life, suffering, death and resurrection of the Son of God, all people of all times are offered a path of salvation from sin, and entry into eternal life.

All Christian worship, as well as all personal and popular devotions, therefore have their fundamental purpose and only meaning in connection with the Saviour, Jesus Christ. Even Passion penitential processions, such as the Škofja Loka Passion, are only properly understood and experienced within this framework.

The contribution sheds light on two forms of spiritual connection with the suffering Lord: the Škofja Loka Passion and stigmata, the wounds of Christ, which in a close relationship with the Crucified, appear on the body of a stig-

matic. In a specific case – because of the chapel dedicated to him in the Capuchin monastery in Škofja Loka - the case of St. Pius of Pietrelcina.

OD KOD SO STIGME¹³⁰ ZAŠLE V PASIJONSKO DONESKE

Letos 11. aprila bo minilo točno tristo let od prve izvedbe Škofjeloškega pasijona,¹³¹ ki še vedno živi med nami kot dragocen biser škofjeloške, slovenske, evropske in svetovne¹³² duhovno-kulturne dediščine.

Je pa Škofjeloški pasijon samo »vrh ledene gore« kapucinske navzočnosti v Škofji Loki. Od začetka 18. stoletja¹³³ dalje so kapucini s svojo stalno navzočnostjo sooblikovali življenje v Škofji Loki in okolici. Kapucinski samostan s cerkvijo, posvečeno sv. Ani, je tako že tri stoletja kraj, na katerem se Nebo dotika zemlje na loški način.

V teh dobrih tristo letih kapucinske navzočnosti v Škofji Loki se je v samostanu zvrstilo ogromno število bratov kapucinov, ki so vsak na svoj način služili Bogu in ljudem. Večina med njimi¹³⁴ je svoje življenje darovala na način, ki jav-

¹³⁰ Stigme so svete Jezusove rane, ki se po, mistični združitvi s trpečim Gospodom, pojavijo na telesu stigmatika (gr. *stigma*, *stigmatos* – vbod, pega).

¹³¹ V Škofji Loki so spokorno pasijonsko procesijo najverjetneje prvič izvedli že leta 1713, v letu posvetitve kapucinske cerkve sv. Ane, a so jo loški kapucini še naprej razvijali in dopolnjevali, temeljito pa jo je prenovil oz. »iz (teh) temeljev postavil« in oblikoval v besedilo, ki je ostalo zapisano kot Škofjeloški pasijon, p. Romuald Marušič.

¹³² Škofjeloški pasijon je bil leta 2016 vpisan na UNESCO-v Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva in je uvrščen med svetovno prepoznavno in priznано ustno izročilo in izraze, dela uprizoritvene umetnosti, družbene prakse, obrede in praznovanja, znanje in izkušnje o naravi in svetu ter tradicionalne obrtne veščine. Sicer je bil Škofjeloški pasijon kot prva enota nesnovne dediščine v slovenski register vpisan že leta 2008, leta 2012 pa je bil prvi razglašen za nesnovno kulturno dediščino posebnega državnega pomena.

¹³³ Škofjeloški kapucinski samostan je bil uradno ustanovljen na 70. rednem provincijskem kapitlju Štajerske redovne province, ki so ga obhajali konec julija 1706 v ljubljanskem samostanu, ki je stal na sedanjem Kongresnem trgu. Glede nove kapucinske naselbine v Škofji Loki je v zapisu o kapitlju kratko rečeno: »Na tem kapitlju je bilo predloženo, da se v Škofji Loki postavi hospic, kar so kapitularji soglasno sprejeli, saj sta že pred tem dala svoje soglasje škof ordinarij in cesar, kapucini pa so že prišli v mesto.« (prim. P. Metod Benedik, Kapucinski samostan s cerkvijo sv. Ane – Škofja Loka, Celjska Mohorjeva družba 2009, 25).

¹³⁴ Naj na tem mestu s hvaležnostjo omenim samo nekatere od njih: P. Anton iz Kranja spada med neposredne ustanovitelje samostana v Škofji Loki; kot provincial je prisluhnil Ločanom in pri dunajski vladi izposloval dovoljenje za gradnjo samostana ter bil prvi predstojnik nove kapucinske postojanke. P. Kerubin iz Škofje Loke je bil tudi neposredno povezan z naselitvijo kapucinov v mestu in je bil dolga leta predstojnik loškega samostana. P. Ciril iz Krškega je dokončal vse potrebno za posvetitev cerkve sv. Ane leta 1713. P. Agatangel iz Tolmina je bil predstojnik v loškem samostanu v času krstne uprizoritve Škofjeloškega pasijona in je nedvomno vplival na sam nastanek in izvedbo. Izmed množice drugih kapucinov, ki so pustili pečat na Škofjeloškem, naj omenim le peščico: p. Ferdinand iz Ljubljane, p. Joahim iz Kranja, p. Tomaž Maher iz Škofje Loke, p. Justin Brus iz Idrije, p. Vilibald Rupar od Sv. Andreja pri Škofji Loki, p. Mavricij Teraš iz Sevnice, p. Odilo Mekinda iz Cerknice, fr. Benvenut Inkret iz Sladke Gore, p. Boleslav Polanski iz Velike Polane, p. Angel Kralj iz Lahlonec, p. Robert Podgoršek iz Maribora ... (prim. P. Metod

nosti danes ni poznan, kar pa še daleč ne pomeni, da niso pustili sledi na Škofjeloškem. Nedvomno se je lahko tak biser, kot Škofjeloški pasijon je, pa čeprav je pod njim kot avtor podpisan zgolj p. Romuald, oblikoval samo znotraj skupnosti, ki je živela in dihala skrivnost Božje ljubezni v Jezusu Kristusu, križanem in od mrtvih vstalem.

Največji izziv kapucinskega življenja, vsakega Bogu posvečenega življenja ter življenja vsakega kristjana je namreč prav v upodobitvi samega sebe po Jezusu Kristusu. Vse krščansko življenje je zajeto v proces vedno globlje povezanosti z vstalim Gospodom in prepuščanju moči Svetega Duha, ki našo, z grehom ranjeno človeško naravo preoblikuje v »novega človeka, ki je po Bogu ustvarjen v pravičnosti in svetosti resnice« (Ef 4,24). Bolj preprosto bi to veliko krščansko preobrazbo lahko opisal z besedami, da je v kristjanovem življenju veliko pomembnejše to, kar je in kar v moči Svetega Duha postaj, kot pa to, kar dela.

Na tem mestu bi rad vstopil v zadnje obdobje duhovnega dogajanja v loškem kapucinskem samostanu, kajti ta zapis nikakor nima namena zgolj gledati v preteklost – kakor ga nikoli niso imele tudi izvedbe Škofjeloškega pasijona – temveč bi rad z njim zajel čiste pasijonske studenčnice iz plemenitih izvirov frančiškovo-kapucinske duhovnosti, da bi njen okus poživil nas, ki danes hodimo za Kristusom.

Škofjeloški kapucinski samostan je zadnje dobro desetletje povezan in na Loškem prepoznaven ne samo po imenu p. Romualda, temveč ga vse več ljudi tesno povezuje s sv. patrom Pijem, karizmatičnim kapucinom, ki je v 20. stoletju pustil eno izmed najbolj izrazitih duhovnih sledi v Cerkvi in svetu. In ker je v našem loškem samostanu od leta 2008¹³⁵ dalje edina javno dostopna kapela v Sloveniji posvečena njemu, se duhovni vpliv tega izjemnega kapucina vedno trdnje vgrajuje tudi v življenje ljudi na Škofjeloškem.

Velika spokorna pasijonska procesija p. Romualda in celotna življenjska izkušnja sv. p. Pija se prepletata prav v središčni točki obeh: trpljenju našega Gospoda Jezusa Kristusa. P. Romuald je s Škofjeloškim pasijonom hotel povabiti vse udeležence (biti gledalec v pobožnosti je nesmiselno) v soudeležbo v prenavljanju sveta, ki ga je Gospod Jezus izvršil prek svojega trpljenja, smrti in vstajenja, p. Pij pa s svojo udeleženo v Kristusovem trpljenju – in stigme so najbolj otipljiv dokaz le-te – dokazuje, da se Kristusovo delo prenove sveta dejansko nadaljuje v vseh tistih, ki so pripravljeni s svoje strani dopolnjevati »v svojem

Benedik, n. d., 211–242).

¹³⁵ Kapela sv. p. Pija je nastala leta 2008, na pobudo in ob vztrajnem delu br. Roberta Podgorška, ki je kot predstojnik samostana poskrbel za njeno ureditev, predvsem pa si je z osebno pobožnostjo in oznanjevanjem prizadeval širiti pobožnost k sv. p. Piju na Loškem in po Sloveniji. V kapeli je v češčenje izpostavljena dragocena relikvija p. Pija – kosček tkanine, ki se je dotikala njegovih ran in je prepojena z njegovo krvjo.

mesu, kar primanjkuje Kristusovim bridkostim, in to v prid njegovemu telesu, ki je Cerkev« (prim. Kol 1,24).

Iskreno upam, da ste v tem uvodnem delu uspeli zaznati, da so stigme, sveta znamenja Kristusovega trpljenja, in pasijonska duhovna dediščina med seboj notranje tesno povezane, zato je smiselno, da o njih napišem še nekaj misli.

ALI SE DUHOVNO LAHKO VIDNO IZRAZI TUDI V TELESNEM

Ljudje smo se od začetka novega veka, ki ga lepo ponazarja Descartesova¹³⁶ misel »Mislim, torej sem.«, do danes dobro navadili na pogumno, mnogokrat pa celo predrzno zanašanje na presojo lastnega razuma. Lahko bi rekli, da smo mi, ki živimo v moderni znanstveno-informacijsko-tehnični družbi, še vedno okuženi z virusom precenjevanja človeškega razuma. To potrjuje tudi dejstvo upadanje vernosti, kajti na žalost mnogi znanstvenega pogleda na svet ne znajo združiti s skrivnostnim svetom vere. Vedno glasnejši so glasovi tistih, ki v imenu znanosti in razumnosti zahtevajo izločitev vsega, kar je povezano z vero – še posebej z vero v Boga kot osebo – iz javnega družbenega življenja.¹³⁷ Najglasnejši, in med zagovorniki tega znanstvenega ateizma najbolj spoštovan, je upokojeni oxfordski etolog in evolucijski biolog Richard Dawkins, ki v knjigi *Bog kot zabloda* poskuša na videz nadvse znanstveno korektno prepričati bralca in ves svet, da se »temeljna postavka religije – hipoteza o bogu – razgali kot nevzdržna. Boga skoraj zagotovo ni.«¹³⁸

Ta kratek vpogled v resničnost duhovne klime našega časa se mi je zdel potreben, da bi lahko globlje vstopili v razumevanje pojava stigem, ki je duhovno-telesne narave, zato se izmika zgolj znanstvenemu pristopu spoznavanja. Z njim sem hotel opozoriti, da znanstveni, empirično-razumski način spoznavanja ni edina možnost spoznavanja¹³⁹ ter je mnogokrat nezadosten in celo škodljiv, če ga absolutiziramo.

¹³⁶ Rene Descartes (1596–1650), francoski filozof in prirodoslovec.

¹³⁷ »Verovanje so imeli vsi racionalisti za nepopolno in pomanjkljivo vedenje. Kdor nekaj verjame ali veruje, ne ve dovolj, ampak se mora zanašati na pričevanje drugih. Idealno je torej vedeti, in ne verovati ... Spričo njega ima znanstveno znanje absolutno prednost. Pa ne samo to, ampak je treba postopoma vse verovanje ukiniti in ga nadomestiti z znanjem in znanstveno gotovim vedenjem.« (Anton Stres, Aktualnost okrožnice Janeza Pavla II. Vera in razum, v: *Vera in razum*, Družina, Ljubljana 1999, 6)

¹³⁸ Richard Dawkins, *Bog kot zabloda*, Modrijan, Ljubljana 2016, 182.

¹³⁹ Tomaš Špidlik, *Ali poznaš Očeta?*, Župnijski urad Ljubljana – Dravljje, Ljubljana 1999, 17–18: »Spoznanje osebnega Boga je onstran spoznanja stvari - Ne tako dolgo tega je ruski teolog Pavel Florenski zelo poudarjal to razlikovanje: razliko med spoznanjem stvari in spoznanjem oseb. V teh dveh primerih si je treba izbrati precej različno izhodišče. Da bi spoznali stvari, izhajamo iz kartezijanskega načela o jasni in razločni misli <idea>, o objektivni razvidnosti. Tega, kar smo videli z lastnimi očmi, ne moremo zanikati. Na enak način to, kar je gotovo, na matematičen način tvori veljaven temelj za nadaljnja razmišljanja. Iz tega sledijo logično zanesljivi sklepi. Vendar

Kadar se podajamo na pot spoznavanja človeka, še bolj pa to velja za spoznavanje človekovega odnosa z Bogom, vedno stojimo pred skrivnostjo, ki presega sposobnost znanstvenega spoznanja. Človek je namreč uganka, verjetno največja uganka na svetu. In to ne predvsem kot živo in kot družbeno bitje, temveč kot oseba. Ves svet se ne more primerjati s človeško osebo, z enkratnim likom človeka, z njegovo enkratno usodo.¹⁴⁰ Po odprtosti za resničnost, ki ga presega, in transcendentnosti je človek vedno skrivnost. Za znanost ostaja do konca nedojemljiv.¹⁴¹

Človek je popolnoma izviren glede na druga živa bitja, ki so na zemlji. Je edini in edinstven osebek, obdarjen z razumom in svobodno voljo. Istočasno in neločljivo živi telesno in duhovno razsežnost. O tem govori tudi misel iz Prvega pisma Tesalončanom: ‚Sam Bog miru naj vas posveti, da boste popolni. In vse, kar je vašega, duh, duša in telo, naj bo ohranjeno neoporečno, dokler ne pride naš Gospod Jezus Kristus‘ (1 Tes 5,23).¹⁴²

Človekovo naravo, človekovo bistvo, njegovo stalno strukturo, ki se izraža v vsem njegovem bivanju in delovanju, tvorijo duh, duša in telo v neponovljivem prepletu spoznavnih, teženjskih, čustvenih, instiktivnih in duhovnih dejavnosti.¹⁴³ In če smo različnih izrazov tesne povezanosti psihičnega in telesnega

tako ne moremo nadaljevati v neskončnost. Če nato želimo vedeti več, postanejo pojmi manj zanesljivi, negotovi in nazadnje se oblikujejo samo verjetne teorije. Znanost si ne upa iti tako daleč. Ustavlja se pri tem, kar je gotovo. Gradi, kot pravi Dostojevski, kristalno palačo, polno lepih stvari, v kateri pa ne sme biti skrivnosti in torej oseb.

In res, kateri koli človek, ki ga srečamo, ostaja za nas skrivnost. Nikoli ne moremo reči, da smo ga jasno in gotovo spoznali. Kako naj se mu potem približamo? Florenski postavi tri stopnje približevanja. Prvi je ta, da mu zaupamo, da je to zaupanje nekako slepo, ne gradi na gotovosti in morebiti tudi tvega (*Credo quia absurdum*). Druga stopnja se kmalu razvije. Človek, ki mu zaupamo, se začne razodevati, pripovedovati nam začne o sebi in mi ga začenjamo razumeti. Zadovoljni smo torej, ker smo mu verjeli, in upamo, da ga bomo nato razumeli še bolj (*Credo ut intelligam*). Ko preteče določeno bolj ali manj dolgo obdobje, moremo celo reči, da nam ga uspe zelo dobro razumeti (*Intelligo quia credo*). Takšno medsebojno razumevanje raste, denimo, v družini, kjer obstaja medsebojno zaupanje, ljubezen in vsakodnevni stik. Osebe se razumejo, ker se ljubijo.

Ker je nebeški Oče Oseba *par excellence*, se mu približujemo na podoben način: začnemo mu zaupati, z njim ohranjamo pogost stik v molitvi. Iz tega vztrajnega stika se rodi ljubezen do Boga in občudovanje njegovih skrivnosti, ki se razodevajo v duši.

Če se je v začetku vera v Boga zdela skok v temo, se nazadnje izkaže kot življenje in luč vsakega človeka, ki pride na svet (prim. Jn 1,3 sl.).«

¹⁴⁰ Prim. N. Berdjajev, *O človekovi zasužnjenosti in svobodi: personalistični pogled na človeka*, Mohorjeva družba, Celje 1998, 19.

¹⁴¹ Prim. V. Truhlar, *Leksikon duhovnosti*, Mohorjeva družba, Celje 1974, 90.

¹⁴² Prim. Duhovne misli papeža Benedikta XVI., Arhiv Radia Vatikan, 12. 10. 2011. (http://www.archivioradiovaticana.va/storico/2011/12/10/duhovne_misli_benedikta_xvi_z_a_3_adventno_nedeljo/slv-545232)

¹⁴³ Prim. V. Truhlar, *Leksikon duhovnosti*, Mohorjeva družba, Celje 1974, 94–95.

vajeni (rdečica na licih ob zadregi, povišan srčni utrip ob vznemirjenosti, psihosomatske bolezni ...),¹⁴⁴ se mnogim še vedno zdi malo verjetno,¹⁴⁵ da bi se lahko duhovna povezanost z drugo osebo očitno izrazila tudi na našem telesu. Pri stigmah, v katerih skrivnost se skupaj podajamo, pa gre prav za to: stigmatik je duhovno tako tesno povezan z Jezusom Kristusom, da se trpljenje, ki ga je prestopal Gospod, v obliki svetih ran (stigem) pojavi na njegovem oz. njenem telesu.

Seveda je tesno duhovno povezanost težko razumeti brez sprejemanja dejstva, da poleg vidne, otipljive, s čuti zaznavne stvarnosti obstaja tudi duhovna resničnost, v katero je vse, kar tako ali drugače zaznavamo, potopljeno. Seveda je tistemu, ki veruje¹⁴⁶ in iz dneva v dan izkuša, da Bog, angeli, svetniki (žal tudi padli angeli, s satanom na čelu) živijo, veliko lažje sprejeti tudi telesne izraze povezanosti z njimi. Pa vendar duhovna povezanost ni privilegij samo verujočih. Naj navedem samo en primer.

Eduardo Galeano¹⁴⁷ je v Knjigi objemov dokumentiral naslednji »objem življenja« in ga zapisal pod naslovom Potovanja/1: »Alberto, Helenin oče, se je nenadoma zbudil. Misli je, da mu bo od bolečine razneslo trebuh. Bila je polnoč

¹⁴⁴ Mojca Miholič, dr. med.: »Vpliv psihe, misli in duše na telo ni zanemarljiv. Spomnite se, kako se počutite, ko vas je nečesa resnično strah ali ko vas »grabita« tesnoba in panika. Srčna frekvenca se nenadno poveča, čutimo neprijetno razbijanje srca, tresemo se, potimo, boli nas v prsih, usta postanejo suha, začutimo »cmok« v želodcu, dihanje se pospeši, imamo občutek omedlevice ... Ob tesnobi in v strahu nastanejo zaradi premočnega delovanja živčnih impulzov iz možganov v različne dele telesa ter sproščanja adrenalina v krvni obtok prej naštetih »telesnih« znaki. Številni mehanizmi pa še vedno niso pojasnjeni.« (<https://www.abczdravja.si/psihologija/psihosomatske-bolezni/>)

¹⁴⁵ Psiholog Leonard Zusne je v svoji knjigi *Psihologija anomalij*: Študija magičnega mišljenja (1989) zapisal: »Primeri stigmatizma spadajo v dve kategoriji: rane, ki si jih sami nanesejo, bodisi da gre za primere goljufije ali nezavednega samopoškodovanja, in tiste, ki jih povzročajo čustvena stanja ... Samopovzročene rane (preko avtosugestije): srbenje in kasnejše praske, česar se posameznik ne zaveda, se bo verjetno pojavilo pri sugestivnih osebah; če je dražljaj miselna ali dejanska slika križanja, uporabljena med meditacijo, in če je glavna motivacija molitve prejemanje stigem. Ozadje za to motivacijo sta lahko nezavedni konflikt in želja po begu iz nevzdržne situacije v invalidnost, kjer je poskrbljeno za človekove potrebe. To lahko postane primer reakcije histerične pretvorbe. Številne primere stigmatizma lahko razložimo kot prevaro ali nezavedno samopovzročitev ran.« (prim. Zusne, Leonard; Jones, Warren H. (1989). *Anomalistic Psychology: A Study of Magical Thinking*. Lawrence Erlbaum Associates, 54–56)

¹⁴⁶ Je pa vera obstoj resničnosti, v katere upamo, zagotovilo stvari, ki jih ne vidimo. (Heb 11,1)

¹⁴⁷ Eduardo Hughes Galeano (3. 9. 1940–13. 4. 2015) je bil urugvajski novinar in pisatelj. Že v zgodnjih najstniških letih je ustvarjal svoje prve politično obarvane stripe, v zgodnjih 60. pa je začel delati kot novinar. Zaradi političnih prepričanj je moral večkrat zapustiti Urugvaj, leta 1985 pa se je vrnil v Montevideo. Galeano je bil izjemno plodovit avtor, napisal je preko štirideset knjig, redno je pisal za več periodičnih publikacij. Njegova najbolj znana dela, med katera sodijo *Odrpte žile Latinske Amerike*, presegajo običajne literarne žanre, saj združujejo leposlovje, novinarstvo, politične analize in zgodovino: »Človek piše, da bi si odgovoril na vprašanja, ki mu kot nadležne muhe brenčijo v glavi in motijo njegov spanec. In kar napiše, lahko dobi kolektiven pomen, ko tako ali drugače sovpadе z družbeno potrebo po odgovoru.«

in nič težkega ni jedel. Medtem je Helena daleč stran rojevala bolhico Mariano. Leta kasneje so se Heleni izsušila usta in naredile so se ji rane, medtem ko je njen oče dobil vročino, ki ga je skoraj pokončala. Helena je govorila besede njegovih blodenj, čeprav je bila v Montevideu, on pa v Buenos Airesu in ni vedela, da je bolan. Hkrati se je onkraj morja, v hiši v predmestju Barcelone, Helenina prijateljica Pilar zmedena zbudila zaradi nerazložljivega glavobola, in ne da bi vedela zakaj, brez vsakega dvoma rekla: »S Heleno je nekaj narobe. Nekaj je narobe.«¹⁴⁸

STIGME IN STIGMATIKI

Ne domišljam si, da vas lahko v takšnem skromnem prispevku prepričam, da je Gospod Jezus Kristus resnično živ in je možna tako tesna povezanost z njim, da se njegove rane prek te duhovne povezanosti pojavijo tudi na telesu tistega, ki je v ljubezni povezan z Gospodom. Takšna ambicija neizmerno presega okvire tega zapisa in sposobnosti njegovega avtorja. A kljub jasnem zavedanju omejenosti dosega tega pisanja, hočem z njim odpirati vrata v svet življenja v Svetem Duhu, ki v vsakem človeku, odprtem za njegovo delovanje, rojeva čudovite sadove,¹⁴⁹ posameznikom pa daje tudi izredne karizmatične darove, da bi z njimi koristili Cerkvi in vsemu svetu.¹⁵⁰

Eden izmed takšnih posebnih duhovnih darov je tudi soudeležnost pri Kristusovem trpljenju: Bog Sveti Duh v duši in na telesu izbranca oz. izbranke¹⁵¹ Kristusove rane upodobi z enim samim namenom: da bi se po soudeležnosti v trpljenju Gospoda Jezusa v izbranem posamezniku in po njem v vsem svetu razlivala Božja ljubezen.¹⁵² Na prvi pogled je Bog, ki tistim, ki ga posebej močno

¹⁴⁸ Eduardo Galeano, *Knjiga objemov*, prevod in spremna beseda Nuša Gaberšček, Cankarjeva založba, Ljubljana 2010, 196.

¹⁴⁹ Gal 5,22–23: »Sad Duha pa je: ljubezen, veselje, mir, potrpežljivost, blágost, dobrotljivost, zvestoba, krotkost, samoovladanje. Zoper te stvari ni postave.«

¹⁵⁰ 1 Kor 12,4–11: »Različni so milostni darovi, Duh pa je isti. Različne so službe, Gospod pa je isti. Različna so dela, isti pa je Bog, ki dela vse v vseh. Vsakomur se daje razkritje Duha v korist vseh. Enemu je po Duhu dana beseda modrosti, drugemu v skladu s istim Duhom beseda spoznanja. Drugemu vera po istem Duhu, drugemu po istem Duhu milostni darovi ozdravljanja, drugemu delovanje čudežnih moči, drugemu prerokovanje, drugemu razločevanja duhov, drugemu raznovrstni jeziki, drugemu razlaganje jezikov. Vse to pa uresničuje en in isti Duh, ki deli vsakemu posebej, kakor hoče.«

¹⁵¹ Gre resnično za svobodno Božjo izbiro. Bog edini ve, komu lahko tesna združitev s Križanim pomaga na osebni poti zorenja v ljubezni ter kdo je pripravljen na tak način z močjo Kristusove ljubezni nositi trpljenje svojih bratov in sester.

¹⁵² K napačnemu razumevanju pojava stigem je, poleg človekove krhkosti, v kateri težko poveže trpljenje in ljubezen, nekaj prispeval tudi film iz leta 1999 *Stigmata*. Gre za triler, v katerem so avtorji zavestno sprevrgli resnico o stigmah samo zato, da bi dosegli večjo gledanost. Da je šlo za zavestno popačenje resničnega duhovnega pojava lahko jasno razberemo iz besed producenta Mancusa Jr.: »Hoteli smo poudarili življenje običajnega dekleta in kako si njenih težav katoliška cerkev sploh ne zna pojasniti, čeprav vse kaže, da gre za versko dilemo. Konec koncev se ženski

ljubijo, ponuja trpljenje, res Pošast, a če se malce ustavimo pri človeških izkušnjah pristne ljubezni, bomo odkrili, da je želja po delitvi trpljenja z ljubljeno osebo pogosto močan dokaz pristnosti in globine ljubezni. Pri duhovni soudeležnosti pri Kristusovem trpljenju, ki se samo včasih izrazi tudi z vidnimi stigmati, je torej prav moč ljubezni tista, ki pridruži vernika trpečemu Odrešeniku.

To notranjo držo ljubezni, ki hrepeni, da bi bila blizu Ljubljenem v vsem, tudi v trpljenju, po mojem mnenju izredno povzame osebna izpoved, molitev častitljive Božje služabnice¹⁵³ Cvetane Priol¹⁵⁴, v kateri je ubesedila svojo vero in pripravljenost na soudeležnost v Kristusovem trpljenju v delu za osvoboditev, prenovitev, posvetitev sveta. S tem je samo z besedami izrazila to, kar je živela. Na ta način je stopila v vrsto mnogih, ki so vzeli zares svetopisemsko izkušnjo apostola Pavla: »Zdaj se veselim, ko trpim za vas ter s svoje strani dopolnjujem v svojem mesu, kar primanjkuje Kristusovim bridkostim, in to v prid njegovemu telesu, ki je Cerkev« (Kol 1,24), in jo uresničili v svojem življenju. Prisluhnimo Cvetani:

*»Poglej prebodene roke,
poglej prebodeno Srce;
Ljubezen, ki ne omaguje,
Ljubezen, ki te osrečuje,
se darovala je za te.«*

pojavljajo stigme – Kristusove rane, čeprav sama sploh ni verna, pojav stigem pa je značilen le za globoko verne in cerkvi predane ljudi.« in »Patricia, Gabriel in Jonathan so klepetali s temi ljudmi, da bi razumeli, kaj se med napadi obsedenosti dogaja s telesom in razumom.« (Vir: <https://www.kolosej.si/filmi/film/stigmata/>)

¹⁵³ Častitljivi Božji služabnik je v katoliški cerkvi naziv za pokojnika, ki so se mu v cerkvenem procesu priznanja možne beatifikacije in kanonizacije priznale vrline zgledega življenja v veri, ter mu je bil že izdan bodisi razglas o herojskih krepostih (pri spoznavalcih) bodisi o mučeništvu (pri mučencih). Preden se Božjega služabnika lahko časti kot častitljivega, mora biti ta oseba razglašena kot taka z razglasom, ki ga je odobril papež. V njem je razglašeno, da je živel življenje, ki je bilo »herojsko v vrlinah«, vrline pa so teološke kreposti vere, upanja in ljubezni pa tudi dobrodelnosti, preudarnosti, pravičnosti, trdnosti in zmernosti. Prejetje naziva »Častitljivi Božji služabnik« je drugi od štirih korakov v procesu kanonizacije. (Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Častitljivi_Božji_služabnik)

Poleg dokazovanja zgledega in svetega življenja, da bi nekoga razglasili za »blaženega«, je potrebno v nadaljevanju postopka razglasitve svetosti neizpodbitno dokazati čudež, ki se je zgodil nekemu, ki se je (ali so ga) v molitvi priporočali kandidatu za svetnika. Običajno je to čudežno ozdravljenje ali čudežna rešitev iz smrtne nevarnosti, ki je ni mogoče razložiti kot posledico medicinskega zdravljenja ali običajnega zaporedja dogodkov.

¹⁵⁴ Cvetana Priol je bila slovenska glasbena pedagoginja in mistikinja. Rojena je bila 19. 2. 1922 v Mariboru, kjer je 11. 8. 1973 tudi umrla.

»Hočem trpeti s teboj. Hočem tvoj križ. Morda bo zaradi tega kak zapuščen otrok nekje sredi sveta spoznal tebe, ki si Ljubezen. In ti vrnil ljubezen z ljubeznijo.«¹⁵⁵

Cvetana sama sicer ni nosila stigem, a je bila njena notranja naravnost v bližino s Križanim enako brezpogojna kot pri tistih, ki so nosili »Jezusova znamenja na svojem telesu«. Stigmatikov je bilo v zgodovini katoliške Cerkve (večinoma, ne pa izključno, je pojav stigem vezan na duhovno okolje katoliške Cerkve) več kot petsto, Cerkev pa je po uradni raziskavi potrdila pristnost v nekaj več kot tristo primerih. Dvainšestdeset moških in žensk, ki so bili zaznamovani s svetimi Kristusovimi ranami, je razglašenih za blažene in svetnike.¹⁵⁶

Prvi zgodovinsko trdno izpričani stigmatik je bil sv. Frančišek Asiški. Ubožec iz Assisija je jeseni 1224 molil v samoti na gori La Verni, ko se mu je prikazal križani Gospod in mu – kot odgovor na njegovo prošnjo, da bi lahko izkusil ljubezen in bolečino, ki ju je Jezus živel na križu – v mistični združitvi podaril svoje rane. Pristnost ran je trdno izpričana¹⁵⁷ in je bila potrjena s papeško avtoriteto.

Preden se pomudim pri »najbolj loškem« stigmatiku p. Piju, naj omenim samo nekaj predstavnikov oz. predstavnic tistih, ki jih je Gospod obdaril s svojimi svetimi ranami.

Sv. Katarina Sienska (1347–1380), ki je imela mistična izkustva in videnja že vse od svojega šestega leta, je prejela stigme v februarju 1375 v cerkvi sv. Kristine v Pisi. Po sveti maši se je poglobila v premišljevanje pod podobo Križanega v cerkvi in s križa je zasijalo pet krvavordečih žarkov, ki so ji prebodli roke, noge in stran. Povzročili so ji tako velike bolečine, da je omedlela. Prejete rane so drugim ostale nevidne vse do njene smrti.

Tudi prva indijska svetnica Mariam Thresia Mankidiyan (1876–1926), mistikinja in ustanoviteljica Kongregacije svete Družine, je bila zaznamovana s stigmami. Papež Frančišek jo je razglasil za svetnico 13. oktobra 2013.

¹⁵⁵ <https://revija.ognjisce.si/kazala/90-spletna-stran-revije-ognjisce/misli-po-avtorjih/2159-misli-cvetane-priol>

¹⁵⁶ Prim. <https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Stigmata>.

¹⁵⁷ Sv. Bonaventura, Frančiškov manjši brat in cerkveni učitelj, je bil v času, ko je sv. Frančišek prejel stigme, star šest ali sedem let. Njegov opis svetega srečanja med Križanim in Frančiškom je torej zelo zanesljiv zapis tega, kar so vedeli Frančiškovi sodobniki. V tem opisu med drugim pravi: »Ko je videnje izginilo in je minil skrivnosten in zaupen pogovor, je njegovo srce plamtelo v serafinski ljubezni. Njegovo telo pa je bilo na zunaj zaznamovano z znaki, po katerih mu je bilo telo podobno Križanemu. Bilo je, kakor da bi kdo z ognjem vžgal sveta znamenja. Takoj so se namreč pojavila na rokah in nogah znamenja žeblice: njihove glavice so se pokazale na dlaneh in na zgornji strani nog, njihove konice pa na drugi strani. Njegova desna stran je bila prebodena kakor s sulico in pokazala se je nezaceljena rdeča rana, iz katere je pogosto tekla sveta kri.« (Iz drugega berila pri uri bogoslužnega branja na praznik Vtisnjenja ran svetemu očetu Frančišku, vir: <https://hozana.si/brevir.php?datum=17.9.2020>)

Med tistimi, ki so delili trpljenje z Jezusom tudi na viden način, ne smem zaobiti Magdalene Gornik.¹⁵⁸ Ta preprosta Slovenka je vse od otroštva živela samo za Gospoda. Njeno izredno življenje je vredno predstavitve na drugem mestu, tu pa naj omenim le stigme, s katerimi je bila zaznamovana. Na spletni strani župnije Sodražica lahko o njih preberemo: »Magdalena je prejela znamenja Jezusovih ran kot trinajstletna deklica. Nosila je rane na rokah, nogah in na strani. Kadar je v videnju zagledala s trnjem kronanega ali kako drugače trpečega Odrešenika, so se ji odprle na čelu rane trnjeve krone. Kri ji je tekla po obrazu v curkih. Posebno v velikem tednu, ko je spremljala Jezusa v trpljenju, so se ji poleg naštetih odprle po telesu tudi rane bičanja, tako da je kri premočila vso njeno obleko. Do konca življenja je nosila rano na strani. Stigme so ji povzročale zelo hude bolečine, a Magdalena se nikoli ni pritoževala nad bolečinami. Magdalena se je popolnoma vdala v Božjo voljo in darovala to trpljenje Njemu. Stigme so preiskovali zdravniki, jih opazovali duhovniki, a nihče ni mogel ugotoviti prevare ali kake histerije.«¹⁵⁹

Poglejmo še v življenje sv. patra Pija iz Pietrelcine. Naj nam najprej sam pove nekaj o sebi.

»Sinoči se mi je zgodilo nekaj, česar ne znam razložiti ne razumeti. Sredi dlani se je pojavilo nekaj rdečine, skoraj v obliki stotina; spremljala jo je tudi močna in ostra bolečina v sredini te majhne rdečine. To bolečino sem bolj občutil sredi leve roke in še traja. Tudi na stopalih čutim blago bolečino. Ta nadloga se ponavlja že skoraj leto dni ...« (8. september 1911)¹⁶⁰

»Bil sem v koru, da bi opravil zahvalo po maši, in začutil sem, da se počasi dvigujem v čedalje večji milini, ki mi je pri molitvi zbuja prijetno občutje. Nenadoma je v moje oči udarila velika luč in sredi tolikšne luči se mi je prikazal Kristus z ranami. Ko sem prišel k sebi, sem bil na tleh, z ranami. Roke, noge in srce so krvaveli in boleli, tako da nisem imel nobene moči, da bi se dvignil.« (20. september 1918)¹⁶¹

»Kolikokrat,« mi je dejal Jezus malo po tem, »bi me zapustil sin moj, če te ne bi križal!« »Pod križem se naučimo ljubiti in ne dam ga vsem, ampak samo tistim dušam, ki so mi najdražje.«¹⁶²

¹⁵⁸ Magdalena Gornik, slovenska rimskokatoliška mistikinja in teologinja ter stigmatikinja; rojena je bila 19. julija 1835 v Janežih v župniji Sodražica, umrla pa 23. februar 1896 v Petrincih (Sodražica).

¹⁵⁹ Vir: <http://zupnija-sodrazica.rkc.si/MagdalenaGornik/mistika.html>.

¹⁶⁰ *Samemu sebi sem skrivnost* (uredila: Lucia Velardi), Novi svet, Ljubljana 2010, 1.

¹⁶¹ *Samemu sebi sem skrivnost*, 2.

¹⁶² *Samemu sebi sem skrivnost*, 3.

»Stigme p. Pija so bile globoke rane. Pater je nosil na rokah polovične roka-vice in temne nogavice. Oboje je sam pral. Na sedem centimetrov dolgo rano na prsih si je polagal platnene krpe. Natopljene s krvjo je vsak večer menjaval.

Predstojniki so želeli izključiti vsako prevaro, zato so naročili zdravnikom specialistom, da bi pregledali Pijeve rane. Pregledali so ga trije zdravniki: dr. Luigi Romanelli, primarij v Barletti, prof. dr. Amico Bignami, ordinarij medicinske patologije na rimski univerzi, in dr. Giorgio Festa, priznan rimski zdravnik. Od treh zdravnikov samo Bignami ni bil veren.«¹⁶³

Ker želim prikazati pojav stigem v življenju p. Pija čim bolj dostopno tudi tistim, ki ne verujejo, bom najprej navedel poročilo o pregledu dr. Bignamija.

»Dr. Bignami ni bil veren in se je lotil preiskave z velikim nezaupanjem. Imel je dober namen, da rane ozdravi. Uporabil je najboljša mazila, ki so bila tedaj na razpolago, rane obvezal, na obveze pritisnil pečat, da ne bi prišlo do kake goljufije. Po določenem času je obveze snel. Mazilo na rane sploh ni delovalo, bile so odprte kakor prej. Ponavljal je poskus, a brez uspeha. Njegovo poročilo je dolgo. Patra opisuje kot skromnega, dobrega in odkritosrčnega moža. Glede ran je postavil tri hipoteze. Rane so mogle biti povzročene umetno, svojevoljno. Rane morejo biti znak bolezenskega stanja. Rane morejo biti deloma posledica bolezenskega stanja deloma svojevoljno povzročene. Zdravnik je bil prepričan, da so rane mistična prevara zanesenega meniha.«¹⁶⁴

Ker je bilo poročilo dr. Bignamija precej subjektivno obarvano, so se v vodstvu kapucinskega reda odločili, da poiščejo še tretjega (kot prvi je rane pregledal dr. Romanelli) zdravnika, ki bo pregledal p. Pija. Izbrali so dr. Giorgia Festo.

»Zdravnik je bil spočetka nezaupljiv. Pregledoval je rane, preučeval patrov značaj. Ugotovil je, da mu rane povzročajo velike bolečine. P. Pij je trpljenje vdano prenašal. Nekako se je strinjal z diagnozama obeh zdravnikov. ... Dr. Festa pravi: »Pet ran, ki sem jih opazoval na p. Piju, moramo imeti za prave in resnične ranitve tkiva. Dveletno trajanje (pozneje petdesetletno), svojstveno anatomske, patološki znaki, stalno curljanje prave, dišeče krvi, mesta, na katerih so rane, nastanek na tistih delih telesa, na katerih je bil ranjen naš Gospod, ko je daroval veliko daritev križa, so stvari, ki so uganka samo tistemu, ki naravnih stvari ne more uskladiti z vero: ...

To diagnozo je potrdila tudi doba petdesetih let. Rane se niso nikoli zacelile pa tudi ne gnojile, razširjale so prijeten vonj in so od časa do časa žarele.«¹⁶⁵

¹⁶³ Pater Pij, *Stigmatik našega časa – Križan brez križa*, Ognjišče, Koper 1998, 42.

¹⁶⁴ Pater Pij, *Stigmatik našega časa – Križan brez križa*, 43–44.

¹⁶⁵ Pater Pij, *Stigmatik našega časa – Križan brez križa*, 44–46.

PASIJONSKA POBOŽNOST KOT KRAJ BLIŽINE S TRPEČIM JEZUSOM KRISTUSOM

Sedaj pa se na kratko posvetimo še pasijonski pobožnosti oz. njegovemu najkompleksnejšemu izrazu spokorni pasijonski procesiji. Misli hočem usmeriti predvsem v razmislek o temeljnih namenih pasijonskih pobožnosti in drugih verskih praks, ki imajo v središču lik Križanega.

Pasijonske procesije so ena od oblik ljudskih pobožnosti v katoliški Cerkvi. Najprej se bom ustavil ob samem pojmu pobožnosti in to predvsem zato, da se ne bi med nami utrdilo napačno prepričanje, da je pasijonska procesija v bistvu igra, predstava, uprizoritev, namenjena gledalcem v estetski užitek. No, dopuščam možnost, da je do neke mere uprizarjanje Škofjeloškega pasijona lahko namenjeno tudi omogočanju kulturno-estetskih doživetij, hkrati pa sem prepričan, da bi bila misel, da je to njegovo primarno poslanstvo in avtorjev izvirni namen, napačna.

Torej, kaj je v bistvu pobožnost in kakšen je njen temeljni namen?

V *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* najdemo pod geslom pobožnost dve razlagi: 1. lastnost pobožnega človeka in 2. versko opravilo, ki ni določeno za vso Cerkev. V kontekstu tega prispevka nas zanima druga vsebina pojma »pobožnost«, torej »versko opravilo, ki ni določeno za vso Cerkev«. Ker pa opredelitev v SSKJ opiše zgolj zunanost te verske pojavne oblike, moramo stopiti v njeno globljo vsebino, da bi lahko doumeli njen pomen. Pri tem nam lahko pomaga Slovenski etimološki slovar, v katerem pri geslu »pobožnost« najdemo dve povezani iztočnici in sicer »bog« in »pobožen«. Verjamem, da vsebine izraza »pobožnost« ne bom popačil, če trdim, da je v njej povzeta želja vernika, ki pobožnost opravlja, da bi bil prek tega dejanja povezan z Bogom in mu po tej bližini postal bolj podoben.

Že sam izvor besede, s katero označujemo konkretno versko dogajanje, nam torej vsaj v grobem nakazuje, da se v pobožnosti odvija poleg zunanjih izrazov tudi neko notranje dogajanje, ki človeka po-boži oz. po-božanstvi tj. napravi podobnega Bogu. Osebo mi je izraz »poboži« veliko ljubši, ker dobro izraža dejstvo, da se v pobožnosti dogaja pretok življenja Boga, ki je oseba, v življenje vernika, medtem ko izraz »pobožanstvi« dopušča širšo interpretacijo v smislu različnih božanstev, ki nimajo z Bogom, v katerega verujemo kristjani, nič skupnega. V krščanski teologiji in duhovnosti je, še veliko bolj kot v mnogih drugih religijskih praksah, proces deifikacije oz. poboženja ena ključnih vsebin. Kristjani namreč verujemo, da je Bog v Jezusu Kristusu prav zato postal človek, da bi človek ponovno postal božji. Da so prav Jezusovo učlovečenje, zadostilno

trpljenje in smrt ter zmaga nad smrtjo v vstajenju človeku ponovno omogočili udeležnost v življenju večnega Boga.¹⁶⁶

Različne krščanske pobožnosti so torej namenjene, da bi kristjani »živel v zedinjenosti s Kristusom v Cerkvi«. ¹⁶⁷ »Ljudska pobožnost, ki jo po pravici imamo za pravi zaklad Božjega ljudstva, razodeva ... tako žejo po Bogu, kakršno lahko poznajo samo preprosti in ubogi. Človeka napravlja sposobnega za velikodušnost in požrtvovalnost prav do junaštva, ko gre za izpovedovanje vere. V njej se kaže izostren čut za neizrekljive Božje lastnosti: za Božje očetovstvo, previdnost, ljubečo in stalno navzočnost. Ta ljudska pobožnost poraja notranjo usmerjenost, ki je kje drugje zlepa ne srečamo v enaki meri: potrpežljivost, smisel za križ v vsakodnevem življenju, nenavezanost na stvari, odprtost za druge, predanost.«¹⁶⁸

Ko torej vernik skupaj z drugimi vstopi v svet neke pobožnosti, stopi na pot srečanja z živim Bogom, ki s svojo bližino spreminja tistega, ki se mu odpre v zaupljivi veri. Tako je tudi predstavitev Kristusovega trpljenja v obliki pasijonskih iger namenjena predvsem poglobljanju v neizmerno ljubezen Božjega Sina in prebujanju tistega razpoloženja duha, ki Bogu omogoča, da svoje odrešitjsko delo izvršuje v življenju tistih, ki v pasijonski igri sodelujejo, bodisi kot »igralci« ali kot »gledalci«. Izraza »igralci« in »gledalci« sem dal v narekovaje z namenom, da jasno pokažem, da je takšna ali drugačna oblika sodelovanja v pasijonski igri smiselna le, če je sodelujoči notranje pripravljen vstopiti v odrešitjsko dogajanje, ki se vrši v trenutku uprizorjanja. Zato je še kako smiselno opozorilo zapisano v Direktoriju za ljudske pobožnosti in bogoslužje: »Zaželeno je, da se predstavitev Gospodovega trpljenja ne bi oddaljile od čistih in podarjenih oblik pobožnosti, da ne bi prevzele značaja, ki je lasten folklorističnim predstavam, ki bolj nagovarjajo interes turistov kot pa verskega duha.«¹⁶⁹

V pasijonski igri je torej možno doživeti resnično bližino križanega Gospoda. To je v bistvu tudi njen poglobilni namen. Naj v pomoč pri razumevanju doživljanja Jezusove bližine uporabim svojo osebno izkušnjo ... Večkrat me vprašajo,

¹⁶⁶ Krščanska teologija uporablja besede 'poboženje' ali 'divinizacija' ali grško besedo *theosis*. Tradicionalna večinska teologija, tako vzhodna kot zahodna, na Jezusa Kristusa gleda kot na Boga, ki je živel življenje smrtnika in ne kot na umrljivo bitje, ki je doseglo božanskost. Kristjani verujemo, da je Jezus Kristus omogočil, da so se človeška bitja dvignila na raven delitve Božje narave: postal je človek, da je ljudi postavil »udeležence božanske narave« (prim. 2 Pt 1,1–4). »Kajti zato je Beseda postala človek in Božji Sin je postal Sin človekov, da bi človek, ko je vstopil v občestvo z Besedo in tako prejel božansko sinovstvo, postal Božji sin« (sv. Atanazij). »Kajti on je postal človek, da smo lahko postali Bog« (sv. Tomaž Akvinski). »Edinorojeni Božji Sin, ki je hotel, da mi postanemo deležni njegove božanskosti, je prevzel našo naravo, da bi on, ki je postal človek, ljudi naredil za bogove« (prim. *The Oxford Dictionary of the Christian Church* (Oxford University Press 2005)).

¹⁶⁷ *Direktorij za ljudske pobožnosti in bogoslužje* (CD 102), Družina, Ljubljana 2003, 11.

¹⁶⁸ *Direktorij za ljudske pobožnosti in bogoslužje* (CD 102), Družina, Ljubljana 2003, 17.

¹⁶⁹ *Direktorij za ljudske pobožnosti in bogoslužje* (CD 102), Družina, Ljubljana 2003, 108.

zakaj molimo pred kipi in drugimi podobami, na tem mestu pa bi se vprašanje lahko glasilo: »Le zakaj uprizarjamo Jezusovo trpljenje? Zakaj se našemimo v čudne obleke in igramo te krute prizore, vzete iz davne zgodovine? Naj poskusim razložiti z analogijo: "Moja sestra živi v Belgiji. In ko gledam njeno fotografijo, ter podobe svaka ter obeh nečakinj, se v meni prebudi hvaležnost in se prebudim v zavedanju, da so živi, da so zame zelo pomembni in da jih imam rad. In ko pobojam sliko, ne bojam barvnega papirja, ki je v moji roki, ampak je ta preprost izraz bližine namenjen njim, ki so daleč. So resnični? So živi? O, pa še kako ...

Gospod Jezus Kristus je Živi in Resnični in Navzoči. In možno ga je srečati v Belgiji, na Madagaskarju, na Bledu in v Škofji Loki. Le, da imamo v Škofji Loki privilegij, da nas v njegovo bližino, na srečanje z njim popelje tudi tako čudovita pot, kot je Škofjeloški pasijon.

ŽIVETI BLIŽINO S TRPEČIM KRISTUSOM IN BITI BLIZU TRPEČIM

Z veliko gotovostjo lahko trdim, da večina med nami nikdar ne bo na svojem telesu okusila sladke bolečine Kristusovih svetih ran. A stigme niso edini način, na katerega se Križani združuje s tistimi, ki ga ljubijo. Vsak od nas, posebej pa tisti, ki smo poklicani negovati in poživljati pasijonsko duhovno dediščino na Slovenskem, je na povsem edinstven način poklican v »svojem mesu dopolnjevati, kar manjka Kristusovim bridkostim«. Kako to razumeti? Kako to uresničiti?

V pomoč nam je lahko misel sv. Janeza Zlatoustega, ki povzema življenjsko izkustvo tega izrednega pridigarja ter neumornega borca za pravičnost. Polaga jo v usta Jezusu, da bi tako lahko vsak od nas »od blizu« začutil, kako ga Križani resnično vabi k sočutni soudeleženi pri nošenju križev naših trpečih bratov in sester: »Žeja me je mučila na križu, danes sem žejen v revežih, da bi te s tem ali onim razlogom pritegnil k sebi in te počlovečil v tvoje odrešenje. Obsul sem te s tisočnimi dobrotami, zato te prosim, da mi kako povrneš ...«

Po patru Romualdu Marušiču se je in se bo Jezus dotaknil tisočernih src v Škofjeloškem pasijonu.

Po sv. patru Piju iz Pietrelcine je postal živo navzoč po svetih znamenjih svojega trpljenja.

Po meni, po tebi, po nas? Morda bo pa tudi zaradi nas kak zapuščen otrok nekje sredi sveta spoznal njega, ki je Ljubezen. In mu vrnil ljubezen z ljubeznijo.